

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 1967/2021
25.03.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Катарине Манојловић Андрић, председника већа, Гордане Џакула, Слађане Накић Момировић, Бранислава Босиљковића и Марине Милановић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., код ..., чији је пуномоћник Драган Симеоновић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије – Министарство одбране, Војна пошта ... Ниш, коју заступа Војно правобранилаштво – Одељење у Нишу, ради исплате, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 2081/2021 од 11.05.2021. године, у седници већа одржаној 25.03.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 2081/2021 од 11.05.2021. године.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Нишу Гж1 2081/2021 од 11.05.2021. године и пресуда Основног суда у Нишу П1 1412/20 од 02.03.2021. године у првом и трећем ставу изреке, тако што се **ОДБИЈА** тужбени захтев којим је тужилац тражио да се обавезе тужена на исплату неисплаћене зараде по основу рада дужег од пуног радног времена од маја 2018. до децембра 2018. године у укупном износу од 26.097,12 динара, и то за 2018. годину: за месец мај износ од 2.070,23 динара са законском затезном каматом почев од 08.06.2018. године; за месец јун износ од 6.046,38 динара са припадајућом законском затезном каматом почев од 08.07.2018. године па до коначне исплате; за месец јул износ од 721,44 динара са припадајућом законском затезном каматом почев од 08.08.2018. године па до коначне исплате; за месец август износ од 3.450,38 динара са припадајућом законском затезном каматом почев од 08.09.2018. године па до коначне исплате; за месец септембар износ од 4.761,52 динара са припадајућом законском затезном каматом почев од 08.10.2018. године па до коначне исплате; за месец октобар износ од 776,34 динара са припадајућом законском затезном каматом почев од 08.11.2018. године па до коначне исплате; за месец новембар износ од 4.869,74 динара са припадајућом законском затезном каматом почев од 08.12.2018. године па до коначне исплате и за месец децембар износ од 3.401,09 динара са припадајућом законском

затезном каматом почев од 08.01.2019. године па до коначне исплате и накнаду трошкова парничног поступка у износу од 34.880,00 динара.

Образложење

Пресудом Основног суда у Нишу П1 1412/20 од 02.03.2021. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца и обавезана тужена да тужиоцу на име припадајуће, а неисплаћене зараде по основу рада дужег од пуног радног времена, за период од маја 2018. до децембра 2018. године, исплати укупан износ од 26.097,12 динара у појединачно опредељеним месечним износима са припадајућом законском затезном каматом од дана доспелости па до коначне исплате на начин ближе наведен у овом ставу изреке. Ставом другим изреке, одбијен је приговор тужене да Основни суд у Нишу није стварно надлежан да поступа по тужби тужиоца. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име трошкова парничног поступка исплати укупан износ од 34.880,00 динара у року од осам дана од пријема пресуде под претњом принудног извршења.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж1 2081/2021 од 11.05.2021. године, жалба тужене је одбијена и првостепена пресуда потврђена.

Против правноснажне другостепене пресуде тужена је благовремено изјавила посебну ревизију у смислу члана 404. Закона о парничном поступку.

Према наведеној одредби, ревизија је изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права против другостепене пресуде која се не би могла побијати ревизијом, ако Врховни касациони суд оцени да је потребно размотрити правна питања од општег интереса или у интересу равноправности грађана, уједначити судску праксу или дати ново тумачење права (посебна ревизија).

По оцени ревизијског суда, у овом спору има места одлучивању о посебној ревизији тужене ради уједначавања судске праксе и тумачења материјалног права, у погледу права професионалних припадника Војске Србије на новчану накнаду за прековремени рад и начина њеног остварења.

Из тог разлога, одлучено је као у првом ставу изреке.

Одлучујући о изјављеној ревизији, на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија тужене основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је на служби код тужене са чином водника, распоређен на радно место диверзант падобранац у ... тиму ... чете Команде ... падобранског батаљона, Специјалне бригаде Копнене војске. Решењем тужене И број ... од 16.11.2017. године, тужиоцу је признато право на скраћено радно време од два сата дневно (десет сати седмично) с обзиром да ради на нарочито тешким и за здравље штетним

пословима, утврђеним Правилником о пословима, радним информацијским местима у Војсци Србије и Министарству одбране на којима се врши специфична војна служба и служба под отежаним условима, и призната су му сва права као да ради са пуним временом. Тужилац је и поред уведеног скраћеног времена радио 8 сати дневно, те је на овај начин остварио сате прековременог рада. Како је прописано да запослени који ради са скраћеним радним временом има сва права као да ради са пуним радним временом, првостепени суд је закључио да је тужилац радио дуже од пуног радног времена, односно да је остварио прековремене сате, упркос законској забрани увођења прековременог рада. Наиме, полазећи од одредбе члана 108. став 1. тачка 3) Закона о раду којом је прописано да запослени има право на увећану зараду за прековремени рад најмање 26% од основице, те како је тужилац у утуженом периоду остварио сате прековременог рада, тужиоцу је признато право на накнаду зараде по овом основу.

На основу тако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су применом одредби Закона о Војсци Србије и Правилника о платама професионалних припадника Војске Србије наведеним у образложењима донетих пресуда, усвојили тужбени захтев и обавезали тужену на исплату новчаних износа на име увећане зараде за прековремени рад у спорном периоду.

По налажењу Врховног касационог суда, основано се ревизијом тужене указује на погрешну примену материјалног права.

Рад дужи од пуног радног времена предвиђен је чланом 83. став 1. Закона о Војсци Србије („Службени гласник Републике Србије“, број 116/07 ... 94/19), као елемент посебних услова под којима професионално војно лице (официр, подофицир и професионални војник) врши службу у Војсци Србије, због којих се утврђује коефицијент за обрачун плате који је за 20% до 50% већи од коефицијента утврђеног на основу положаја и чина, а у оквиру средстава за плате обезбеђених у буџету Републике Србије намењеним за финансирање одбране. Према ставу 2. тог члана, под радом дужим од пуног радног времена из става 1. истог члана сматра се рад у случају предузимања мера приправности, узбуне у јединици, односно установи, за време војних вежби, борбе против елементарних непогода, дежурства или сличних дужности у команди, јединици или установи Војске Србије, као и у приликама које захтевају да се продужи започети рад чије би обустављање или прекидање имало штетне последице за оперативну способност команде, јединице односно установе, или би била нанета материјална штета, или угрожени животи и здравље војних лица и других грађана.

Одредбом члана 15. став 1. Правилника о платама професионалних припадника Војске Србије („Службени војни лист“, број 10 од 20.04.2017. године - пречишћени текст) прописано је да официру, односно подофициру у радном односу на одређено време и професионалном војнику, због посебних услова рада под којима врши службу у Војсци Србије прописаних чланом 83. став 1. и 2. Закона о Војсци Србије, припада коефицијент за посебне услове службе у Војсци Србије у висини 20% од основног коефицијента.

Међутим, одредбом члана 98. Закона о Војсци Србије прописано је да је професионално војно лице дужно да ради дуже од пуног радног времена кад потребе службе то захтевају, уз писмени налог надлежног старешине (став 1), с тим што такав

прековремени рад не може да траје дуже од осам сати недељно нити дуже од четири сата дневно (став 2), изузев у случајевима предвиђеним у трећем ставу тог члана. Према члану 85. став 1. наведеног закона, професионалном војном лицу увећава се плата за часове ноћног рада, рада у дане празника који су законом одређени као нерадни дани и рада дужег од пуног радног времена, осим рада дужег од пуног радног времена из члана 83. тог закона.

Одредбом члана 35. Правилника о платама професионалних припадника Војске Србије, поред осталог, прописано је: да професионалном припаднику Војске Србије за сваки сат који, по писаном налогу надлежног старешине, ради дуже од пуног радног времена (прековремени рад) припада сат и по слободно (став 1); да се прековремени рад тромесечно прерачунава у слободне сате које професионални припадник Војске Србије мора да искористи најкасније у року од шест месеци од протека тромесечја у којем их је остварио (став 2); да се изузетно, професионалном припаднику Војске Србије који не може да искористи слободне сате због тога што природа послова радног места захтева тако обиман прековремени рад, може исплатити додатак за сваки сат прековременог рада који износи 26% вредности радног сата плате, уз претходно прибављену сагласност министра одбране (став 3); да професионалном припаднику Војске Србије који прековремено ради у случајевима прописаним чланом 83. став 1. и 2. Закона о Војсци Србије не припада увећање из члана 32. и 33. Правилника (ноћни рад и рад на дане празника који није радни дан) и из става 1. и 3. овог члана (став 4).

Према одредбама чл. 141. и 142. Закон о Војсци Србије, о правима и обавезама професионалних припадника Војске Србије одлучује се у управном поступку. У првом степену, о праву тог лица одлучује старешина команде јединице или војне установе, а о жалби на решење донето у првом степену одлучује старешина војне јединице или установе који је непосредно претпостављени старешини који је донео ожалбено решење. Против одлуке у другом степену или у случају „ћутања администрације“, странка може да покрене управни спор.

Одредбом члана 52. став 3. Правилника о платама професионалних припадника Војске Србије прописано је да надлежни старешина решењем утврђује и додатке на плату (изузев додатка за ноћни рад и рад у дане празника који нису радни дани, а који се остварује на основу радне листе), накнаду плате (изузев накнаде плате за време одсуства са рада на дан празника који је нерадни дан, а која се остварује на основу радне листе), отпремнини, јубиларној награди.

Из изложеног, по становишту Врховног касационог суда следи да је за остварење права по основу прековременог рада тужиоца било неопходно обраћање старешини војне јединице ради признавања и конкретизовања тог права - утврђивања права на слободне сате, као правила или права на исплату увећане плате, што је изузетак за који је потребно утврдити испуњеност предвиђених услова - немогућност коришћења слободних сати због обимности прековременог рада и постојање сагласности министра одбране за исплату прековременог рада. Све то утврђује надлежни старешина својим решењем донетим по правилима управног поступка, кроз први и други степен одлучивања, а судска контрола таквих одлука је прописана кроз управни спор.

Стога, у ситуацији када тужилац није подносио захтев надлежном старешини за признавање слободних сати на име прековременог рада или утврђење права на исплату увећане плате, нема основа за његово потраживање, које би му било могуће досудити само по правилима о накнади штете, у смислу члана 172. став 1. Закона о облигационим односима, због незаконитог или неправилног рада државног органа који му није омогућио коришћење слободних сати признатих правноснажним решењем надлежног старешине, односно није извршио исплату новчаног износа утврђеног таквим решењем.

Следствено изложеном, на основу члана 416. став 1. ЗПП, одлучено је као у другом ставу изреке.

**Председник већа – судија
Катарина Манојловић Андрић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић